

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від _____ 20 ____ року м. Тернопіль № _____

Про проєкт програми охорони та підвищення родючості ґрунтів Тернопільської області на 2021-2023 роки

Відповідно до законів України „Про місцеві державні адміністрації”, „Про державний контроль за використанням та охороною земель”, „Про охорону земель”, розпорядження голови обласної державної адміністрації від 15 квітня 2021 року № 273/01.02-01 „Про організацію виконання в області Указу Президента України від 23 березня 2021 року № 111/2021” та з метою раціонального використання і охорони земель, їх захисту від виснаження, деградації, забруднення, відтворення родючості ґрунтів, нарощення виробництва сільськогосподарської продукції та створення екологічно безпечних умов проживання населення і провадження господарської діяльності:

1. Схвалити проєкт програми охорони та підвищення родючості ґрунтів Тернопільської області на 2021-2023 роки (далі – проєкт програми), що додається.
2. Департаменту агропромислового розвитку обласної державної адміністрації в установленому порядку подати проєкт програми на розгляд чергової сесії обласної ради відповідно до вимог регламенту Тернопільської обласної ради.
3. Контроль за виконанням цього розпорядження доручити заступникові голови обласної державної адміністрації згідно з розподілом обов’язків.

Голова адміністрації

Володимир ТРУШ

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
№ 601/01.02-01 від 03.10.2021

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000067EF2E0080C68200
Підписувач Труш Володимир Любомирович
Дійсний з 23.03.2020 0:00:00 по 23.03.2022 0:00:00

Володимир Важинський

Світлана Беспоповцева

Василь Кічак

Надія Воскресенська

Сергій Калиняк

Володимир Комінко

Олег Пілярчук

Проект

СХВАЛЕНО

Розпорядження голови
обласної державної адміністрації

№ _____

ПРОГРАМА
охорони та підвищення родючості ґрунтів Тернопільської області
на 2021 - 2023 роки

I. Паспорт програми

1.	Ініціатор розроблення програми	управління екології та природних ресурсів обласної державної адміністрації
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	розпорядження голови обласної державної адміністрації від 15 квітня 2021 року № 273/01.02-01 „Про організацію виконання в області Указу Президента України від 23 березня 2021 року № 111/2021”
3.	Розробник програми	департамент агропромислового розвитку обласної державної адміністрації
4.	Співрозробники програми	Головне управління Держгеокадастру в Тернопільській області, управління екології та природних ресурсів обласної державної адміністрації, Тернопільська філія державної установи „Держґрунтоохорона”
5.	Відповідальний виконавець програми	Головне управління Держгеокадастру в Тернопільській області, управління екології та природних ресурсів обласної державної адміністрації, Тернопільська філія державної установи „Держґрунтоохорона”
6.	Учасники програми	департамент агропромислового розвитку, управління екології та природних ресурсів обласної державної адміністрації, Головне управління Держгеокадастру в Тернопільській області, Тернопільська філія державної установи „Держґрунтоохорона”,

		регіональний офіс водних ресурсів у Тернопільській області, органи місцевого самоврядування, місцеві органи виконавчої влади, землевласники та землекористувачі
7.	Терміни реалізації програми	2021-2023 роки
8.	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні програми	державний бюджет, бюджети територіальних громад, кошти небюджетних джерел
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього, у тому числі:	4554342,5 тис. гривень
1)	коштів державного бюджету	3266,91 тис. гривень
2)	коштів обласного бюджету	-
3)	коштів районних бюджетів	-
4)	коштів бюджетів територіальних громад	24600 тис. гривень
5)	коштів інших джерел	4526475,6 тис. гривень

II. Визначення проблеми, на розв'язання якої розроблена програма

Земельні ресурси Тернопільської області становлять 1382,5 тис. га. Понад 89 % земельного фонду займають землі сільськогосподарських підприємств, орендарів, індивідуальних землекористувачів, які використовуються для ведення сільськогосподарського виробництва та підсобного господарства.

Серед земель сільськогосподарського призначення переважають сільськогосподарські угіддя, частка яких у земельному фонді становить 76,3 % (у середньому по Україні – 67,6 %). Найбільшу частку сільськогосподарських угідь займають орні землі (рілля). За цим показником (81,9 %) область посідає одне з перших місць в Україні. Частка орних земель найбільша в центральній і південній частинах області, дещо менша в північній і західній частинах.

Зменшення родючості ґрунтів Тернопільської області пов'язане з високим ступенем розораності земель і посиленням ерозійних процесів, порушенням структури сівозмін, зростанням дефіциту балансу елементів живлення і органічної речовини, а отже з деградацією ґрунту, послабленням мікробіологічної активності ґрунту, наявністю значних площ кислих ґрунтів, зростанням щільності та падінням водоутримуючої здатності ґрунтів, повільним впровадженням сучасних ґрунтозахисних технологій обробітку.

Ґрунтовий покрив є одним з основних компонентів довкілля, що виконує життєво важливі біосферні функції. Ґрунти регулюють якість поверхневих

і підземних вод, склад атмосферного повітря, є середовищем перебування більшості живих організмів на поверхні суходолу, забезпечують сприятливе середовище для людини та є основним джерелом виробництва сільськогосподарської продукції. Тому найважливішою умовою збереження біосфери, нормального рослинного покриву і продуктивності сільського господарства є постійна турбота про охорону ґрунту, його структуру і властивості, здійснення системи заходів із збереження та підвищення їх родючості.

На відтворення родючості і підвищення продуктивності ґрунтів у значній мірі впливають мінеральні добрива. За багатьма науковими і виробничими даними їх використання сприяє приросту урожайності на 30 – 50 %. На сучасному етапі розвитку рослинництва при недостатній кількості органічних добрив тільки за допомогою мінеральних добрив можна формувати високі врожаї, підвищуючи у ґрунті позитивний баланс поживних речовин. Під урожай 2020 року внесено 110,6 тис. тонн діючої речовини мінеральних добрив.

Одним із найважливіших і наявних у господарствах ресурсів підвищення родючості ґрунтів є органічні добрива, завдяки яким до ґрунту надходить 35-45 % елементів живлення. Для забезпечення бездефіцитного балансу гумусу необхідно щорічно вносити по 10-12 тонн добрива на кожен гектар посівної площі. Показник виробництва і внесення в ґрунт органічних добрив в області становить 0,5 т/га, продовжують зменшуватися площі посівів багаторічних бобових трав, не розширюються кормові угіддя за рахунок виведення з інтенсивного обробітку схилених земель, недостатньо уваги приділяється вирощуванню сидератів та застосуванню мікродобрив.

Згідно з агрохімічними дослідженнями земель Тернопільської області кислі ґрунти займають 106,9 тис. га, із них слабокислі – 85,6 тис. га (26,9 %), середньокислі – 20,6 тис. га (6,5 %), дуже сильно кислі та сильнокислі – 0,7 тис. га (0,2 %). Середньозважений показник рН ґрунту по області коливається від 5,4 (реакція слабокисла) до 6,6 (нейтральна). За результатами обстеження у 2011-2015 роках кислі ґрунти займали 31,8 %, а у 2016-2020 роках – 33,7 %. Тенденція до підкислення ґрунтового розчину в умовах області явище закономірне.

Основним фактором підвищення родючості цих ґрунтів є зниження їх кислотності. Вапнування - один із найтриваліших за дією і найдешевших за вартістю заходів хімічного впливу на ґрунт і його родючість, яке сприяє покращенню фізичних і фізико-хімічних властивостей ґрунтів, підвищуючи тим самим врожайність сільськогосподарських культур. Вапнування усуває шкідливу для більшості сільськогосподарських культур надмірну кислотність ґрунтового розчину, підвищує ефективність внесення органічних і мінеральних добрив, створює сприятливі умови для знищення фітопатогенів і поліпшення життєдіяльності для корисних мікроорганізмів, різко підвищує діяльність бульбочкових бактерій, нітрифікаторів, які прискорюють мінералізацію органічних решток та забезпечують ґрунт легкокорозинними речовинами.

Для розкислення ґрунтів в області достатньо запасів і резервів меліорантів, зокрема, дефекати цукрових заводів, вапняки і крейда, які необхідно використовувати.

Значної шкоди родючості ґрунтів завдає водна ерозія, особливо на нерівній поверхні. Площа еродованих земель становить майже 39 % від загальної площі ріллі. Для поліпшення стану ґрунтового покриву необхідне проведення відповідних заходів (дотримання агротехнологій, внесення органічних і мінеральних добрив тощо).

Загальна площа осушуваних сільськогосподарських угідь в області складає 165,5 тис. га (додаток 1), з яких 134 тис. га – рілля. Осушені землі знаходяться в користуванні близько 44700 власників і землекористувачів.

В області є також землі, що зайняті різноманітними кар'єрами, а також відпрацьовані землі (землі, що використовувалися при розробці корисних копалин), які в майбутньому можна використати для сільськогосподарського виробництва. Землі під відкритими розробками, кар'єрами, шахтами та відповідними спорудами становлять 2,1 тис. га. (додаток 2).

У Тернопільській області щороку утворюється близько 200 тис. тонн твердих побутових відходів, для захоронення яких функціонує 740 сміттєзвалищ загальною площею близько 150 га. Обсяг захоронених відходів на сміттєзвалищах області з кожним роком зростає і на сьогоднішній день становить 21431 тис. м³ твердих побутових відходів. Більшість об'єктів поводження з побутовими відходами експлуатується з порушенням екологічних та санітарно-епідемічних вимог. На деякі сміттєзвалища вивозять відходи з 2 - 3 населених пунктів. У містах та селищах області експлуатується 33 комунальних сміттєзвалища загальною площею 127,5 га, на які щорічно вивозиться близько 762 тис. м³ відходів. Станом на 1 червня 2021 року в області паспортизовано 112 сміттєзвалищ.

Правовстановлюючі документи на земельні ділянки, зайняті міськими і селищними сміттєзвалищами, наявні у територіальних громадах міст Тернопіль, Заліщики, Монастирська, Кременець, Бучач, Ланівці, Теремовля, Хоростків і Почаїв.

Для забезпечення організаційно-економічних засад у сфері поводження з відходами, впровадження маловідходних, безвідходних технологій, стимулювання роздільного збирання та зменшення обсягу відходів, що підлягають захороненню, потребують невідкладного вирішення питання щодо виділення земельних ділянок під встановлення сміттєсортувальних ліній з метою вилучення ресурсоцінних компонентів із твердих побутових відходів для подальшої переробки, а також виділення коштів для закриття та рекультивації майже 65 % сміттєзвалищ від загальної їх кількості в області.

Основними завданнями програми є забезпечення пріоритету вимог екобезпеки в процесі використання земель, раціональне розміщення та оптимальне забезпечення земельними ресурсами виробничих сил, гармонійне поєднання господарської діяльності з охороною довкілля, підвищення родючості ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення, захист ґрунтів від ерозії та створення на цій основі умов для зростання обсягів

виробництва сільськогосподарської продукції, зміцнення продовольчої безпеки в області.

Значна увага, що приділяється останніми роками проблемі охорони родючості та призупиненню деградації ґрунтів, пов'язана зі стурбованістю суспільства станом довкілля та усвідомленням ролі ґрунтового покриву в забезпеченні екологічної й продовольчої безпеки будь-якої держави. Екологічнобезпечне використання земель – одна з необхідних умов сталого розвитку агросфери і суспільства в цілому.

На території Тернопільської області налічується малопродуктивних та деградованих земель орієнтовною площею 15,8 тис. га. На сьогоднішній день Головним управлінням Держгеокадастру в Тернопільській області проводиться уточнення даних щодо таких земель з метою наповнення інформаційного шару „Консервація земель” на Публічній кадастровій карті.

Для консервації малопродуктивних, деградованих і непридатних для сільськогосподарського виробництва земель області потрібно виконати комплекс робіт, який включає збір, систематизацію й аналіз вихідних даних щодо кількісної та якісної характеристики земельних угідь області, розробку критеріїв консервації малопродуктивних земель і деградованих угідь, визначення обсягів консервації малопродуктивних та непридатних для сільськогосподарського використання земель у розрізі адмінрайонів, виходячи з вимог оптимізації агроландшафтів. Напрями консервації (реабілітації і трансформації) деградованих і малопродуктивних ґрунтів можуть бути такими: ґрунти легкого механічного складу – під заліснення; порушені землі з виходами порід, розмиті й сильнозмиті ґрунти шляхом подальшого залуження і використання під пасовища з нормованим випасом худоби; середньозмиті ґрунти на складних схилах крутизною понад 5° шляхом залуження з використанням під сіножаті; деформовані ґрунти – під заліснення; засолені, середньо- і сильносолонцюваті ґрунти повертаються у природний стан природним шляхом; тимчасова консервація (реабілітація) шляхом залуження; солонці та солончаки – постійної консервації шляхом трансформації у пасовища; перезволожені та заболочені ґрунти природно ренатуралізуються (високе зволоження дає їм змогу швидко заростати природною флорою).

Протягом 2013 – 2021 років Головним управлінням Держгеокадастру у Тернопільській області видано 196 наказів про надання дозволу та затвердження землевпорядних документацій із землеустрою державним і комунальним лісогосподарським підприємствам в постійне користування під заліснення малопродуктивних та деградованих сільськогосподарських земель державної форми власності на площу 1,14 тис. га, з них 137 наказів про затвердження землевпорядних документацій із землеустрою щодо передачі у постійне користування на площу 887 га.

Заліснення є одним із дієвих заходів щодо поліпшення екологічної стабільності земельної території. Подальше заліснення виведених угідь позитивно вплине на стан ґрунтів і клімат.

Охорона земель сільськогосподарського призначення забезпечується внаслідок реалізації комплексу заходів щодо збереження продуктивності

сільськогосподарських угідь, підвищення їх екологічної стійкості та родючості ґрунтів, а також обмеження їх вилучення (викупу) для несільськогосподарських потреб. Зміна цільового призначення земель сільськогосподарського призначення допускається лише за умови обґрунтування доцільності такої зміни в порядку, визначеному законом. У разі вилучення (викупу) земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб забезпечується пріоритет максимального збереження продуктивних земель. Черезсмужжя та конфігурація земельних ділянок, що створюють перешкоди в ефективному їх використанні і здійсненні природоохоронних заходів, а також порушують ландшафтну цілісність території, підлягають упорядкуванню відповідно до затвердженої проектної документації із землеустрою. Захист земель сільськогосподарського призначення від ерозії, селів, підтоплення та інших видів деградації здійснюється шляхом реалізації заходів, передбачених державними і регіональними програмами, відповідно до робочих проектів рекультивзації, захисту земель від ерозії та іншої документації із землеустрою.

Відповідно до статті 37 Закону України „Про охорону земель” власники та землекористувачі, в тому числі орендарі земельних ділянок зобов’язані здійснювати заходи щодо охорони родючості ґрунтів, передбачені цим законом та іншими нормативно-правовими актами України. Використання земельних ділянок способами, що призводять до погіршення їх якості, забороняється. На землях сільськогосподарського призначення може бути обмежена діяльність щодо:

- вирощування певних сільськогосподарських культур, застосування окремих технологій їх вирощування або проведення окремих агротехнічних операцій;

- розорювання сіножатей, пасовищ;

- використання деградованих, малопродуктивних, а також техногенно забруднених земельних ділянок;

- необґрунтовано інтенсивного використання земель.

З метою здійснення контролю за динамікою родючості ґрунтів систематично проводиться їх агрохімічне обстеження, видаються агрохімічні паспорти, в яких фіксуються початкові та поточні рівні забезпечення поживними речовинами ґрунтів і рівні їх забруднення. Дані агрохімічної паспортизації земель використовуються в процесі регулювання земельних відносин при:

- передачі у власність або наданні в користування, в тому числі в оренду, земельної ділянки;

- зміні власника земельної ділянки або землекористувача;

- проведенні грошової оцінки земель;

- визначенні розмірів плати за землю;

- здійсненні контролю за станом родючості ґрунтів.

Окремо можна виділити відсутність документації із землеустрою, якою визначаються обмеження (обтяження) у використанні земель, заходи щодо їх охорони та поліпшення, обов’язкові для власників земельних ділянок та землекористувачів.

Агрохімічна паспортизація є важливою складовою моніторингу ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення і проводиться з метою своєчасного виявлення змін якісного стану ґрунтів, їх оцінки, відвернення наслідків негативних процесів, розроблення науково обґрунтованих систем землеробства і агротехнологій.

Дані агрохімічної паспортизації земельних ділянок надаються у вигляді агрохімічного паспорта, який містить повну агрохімічну й екологічну характеристику земельної ділянки, в ньому також виведена оцінка родючості ґрунтів у балах, яка повинна служити основним показником при вартісній оцінці земель. У паспорті відмічаються зміни показників родючості ґрунту, що сталися між турами паспортизації внаслідок господарювання, що зобов'язує землевласників і землекористувачів зберігати та примножувати родючість землі.

Без урахування цих показників неможливо вирішувати питання щодо раціонального використання добрив, визначення площ, що підлягають вапнуванню чи гіпсуванню, потреби у хімічних меліорантах, створення спеціальних сировинних зон вирощування сільськогосподарських культур для виробництва продуктів дитячого та дієтичного харчування, паювання земель, проведення грошової оцінки землі і диференціації податку на неї.

Результати агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення підтверджують, що недотримання основних законів землеробства в останні роки призвело до зниження вмісту рухомих форм елементів живлення, зменшення вмісту гумусу, а різке зменшення обсягів хімічної меліорації – до підвищення кислотності ґрунтів.

Проблеми, пов'язані з охороною родючості ґрунтів, потребують невідкладного розв'язання як на державному, так і на місцевому рівнях. Для цього необхідно розробити і затвердити в установленому порядку місцеві програми охорони родючості ґрунтів, передбачивши в них першочергові заходи, спрямовані на вирішення питань науково-методичного, програмного та організаційного забезпечення, розроблення та реалізації заходів щодо відтворення та охорони родючості ґрунтів; оцінки стану родючості ґрунтів; створення і ведення регіональних інформаційних банків даних про стан ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення; проведення агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення та моніторингу ґрунтів.

III. Визначення мети програми

Метою програми є впровадження комплексу заходів, спрямованих на раціональне використання та охорону земель, їх захист від виснаження, деградації, забруднення, відтворення родючості ґрунтів, нарощення виробництва сільськогосподарської продукції та створення екологічно безпечних умов проживання населення і провадження господарської діяльності.

IV. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми; строки та етапи виконання програми

Програма є науково-обґрунтованим організаційно-економічним документом, який визначає стратегію і шляхи розв'язання проблеми охорони та підвищення родючості ґрунтів.

Основними шляхами виконання програми є:

- виробництво та внесення органічних добрив (додаток 3);
- придбання і внесення мінеральних добрив (додаток 4);
- виросування і приорування сидератів (додаток 5);
- проведення хімічної меліорації кислих ґрунтів;
- консервація деградованих і малопродуктивних ґрунтів;
- проведення рекультивації порушених земель;
- агрохімічна паспортизація ґрунтів (додаток 6).

Програма охорони та підвищення родючості ґрунтів Тернопільської області на 2021-2023 роки реалізовуватиметься упродовж трьох років.

Фінансування заходів програми здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, загального фонду місцевих бюджетів у межах наявних фінансових ресурсів, коштів інших джерел, не заборонених законодавством.

V. Перелік завдань і заходів програми та результативні показники

Пріоритетним завданням програми є розвиток земельних відносин та охорона земель.

Для реалізації завдань програми в межах напряму діяльності визначено такі заходи:

- підвищення ефективності та екологічної безпеки використання земельних ресурсів;

- збільшення внесення органічних і мінеральних добрив, площ вирощування сидеральних культур, вапнування кислих ґрунтів;

- дотримання агротехнологічних вимог застосування добрив та обробітку ґрунту;

- зупинення процесів деградації земель і зниження родючості ґрунтів;

- рекультивація порушених земель із наступним залученням їх до господарського обігу.

Очікувані результати програми:

- підвищення врожайності сільськогосподарських культур, покращення екологічного стану довкілля та конкурентоспроможність продукції аграрного сектора економіки Тернопільської області;

- збільшення обсягів внесення мінеральних добрив, а також покращення їх співвідношення в поєднанні з органічними добривами та хімічними меліорантами;

- розширення посівів сидератів;

- відновлення природного стану, покращення екологічної стабільності земельної території внаслідок заліснення виведених угідь;

поступове нарощування щорічних обсягів вапнування кислих ґрунтів від 23,8 тис. га у 2021 році до 27 тис. га на кінець 2023 року (додаток 7).

Ресурсне забезпечення програми

тис. гривень

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Усього витрат на виконання програми
Обсяг ресурсів усього, у тому числі:	1406304,1	1532724,5	1615314,0	4554342,5
державний бюджет	905,85	1123,0	1238,06	3266,91
обласний бюджет	-	-	-	-
районні бюджети	-	-	-	-
бюджети територіальних громад	8200,0	8200,0	8200,0	24600,0
Кошти небюджетних джерел	1397198,2	1523401,5	1605375,9	4526475,6

Програма розрахована на всіх землевласників та землекористувачів.

Заплановані результативні показники програми

№ з/п	Назва показника	Одиниця виміру	Вихідні дані на початок програми	Вихідні дані на завершення програми	З них за роками		
					2021 рік	2022 рік	2023 рік
1	2	3	4	5	6	7	8
I.	Показники продукту програми						
1.	Внесення органічних добрив	тис.тонн	240,3	255,5	245,5	250,0	255,5
2.	Внесення мінеральних добрив	тис.тонн діючої речовини	110,6	112,5	111,5	112,0	112,5
3.	Вапнування кислих ґрунтів	тис.га	7,9	27,0	23,8	24,8	27,0
4.	Вирощування сидеральних культур	тис.га	14,7	16,9	14,7	15,7	16,9
5.	Агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення	тис.га	48,0	51,5	45,0	50,0	51,5
6.	Консервація деградованих земель шляхом заліснення	га	-	166,0	162,0	162,0	166,0

II.		Показники ефективності програми						
1.	Середня вартість органічних добрив (за рахунок коштів сільгосптоваровиробників)	грн/тонна	-	653,0	578,0	620,0	653,0	
2.	Середня вартість мінеральних добрив (за рахунок коштів сільгосптоваровиробників)	грн/тонна	-	13444,8	11799,0	12836,0	13444,8	
3.	Середня вартість робіт із розкислення ґрунтів	грн/га	-	2790,0	2790,0	2790,0	2790,0	
4.	Середня вартість вирощування сидеральних культур	грн/га		580,8	539,6	554,1	580,8	
5.	Середня вартість проведення агрохімічної паспортизації ґрунтів	грн/га	-	69,9	58,5	65,3	69,9	
6.	Вартість робіт із заліснення малопродуктивних і деградованих земель	грн/га	-	34940,0	34568,0	34568,0	34940,0	
III.		Показники якості програми						
1.	Очікуване збільшення валового збору з площ, на яких внесені органічні та мінеральні добрива	%	100	108,5	104	106,2	108,5	
2.	Зменшення площі закислених ґрунтів	тис.га	106,9	79,9	83,1	82,1	79,9	
3.	Зменшення площі малопродуктивних та деградованих земель	га	15795	15310	15675	15515	15310	
4.	Видача агрохімічних паспортів землекористувачам	одиниць	-	1845	600	615	630	

VI. Напрями діяльності та заходи програми

№ з/п	Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Перелік заходів програми	Строк виконання заходів	Відповідальні за виконання	Джерела фінансування	Орієнтовні обсяги фінансування (вартість) тис. гривень за роками				Очікуваний результат диференційовано з розбивкою за роками
						2021 рік	2022 рік	2023 рік	Усього (2021-2023 роки)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Охорона та використання земель Тернопільської області	1) внесення органічних добрив	2021-2023 роки	землевласники та землекористувачі	загальний обсяг, у тому числі:	14,2	15,5	16,7	46,4	врожайність цукрових буряків 450-500 ц/га, картоплі – 180-200 ц/га
					державний бюджет	-	-	-	-	
					обласний бюджет	-	-	-	-	
					кошти бюджетів територіальних громад	-	-	-	-	
					кошти небюджетних джерел	14,2	15,5	16,7	46,4	
		2) внесення мінеральних добрив	2021-2023 роки	землевласники та землекористувачі	загальний обсяг, у тому числі:	1315624,0	1437629,0	1512542,0	4265795,0	врожайність зернових 55-58 ц/га, підвищення вмісту поживних речовин у ґрунті на 10-15 мг/кг
					державний бюджет	-	-	-	-	
					обласний бюджет	-	-	-	-	
					кошти бюджетів територіальних громад	-	-	-	-	
					кошти небюджетних джерел	1315624,0	1437629,0	1512542,0	4265795,0	
		3) вирощування сидеральних культур	2021-2023 роки	землевласники та землекористувачі	загальний обсяг, у тому числі:	7932,0	8700,0	9815,0	25947,0	збільшення гумусу на 0,01%, покращення агрохімічних властивостей ґрунту
					державний бюджет	-	-	-	-	
					обласний бюджет	-	-	-	-	
					кошти бюджетів територіальних громад	-	-	-	-	
					кошти небюджетних джерел	7932,0	8700,0	9815,0	25947,0	
		4) проведення вапнування орних земель	2021-2023 роки	землевласники та землекористувачі	загальний обсяг, у тому числі:	66300,0	69314,0	75341,0	210956,0	збільшення площ ґрунтів з нейтральною реакцією та підвищення врожайності сільськогосподарських культур на 5-10%
					державний бюджет	-	-	-	-	
					обласний бюджет	-	-	-	-	
					кошти бюджетів територіальних громад	-	-	-	-	
					кошти небюджетних джерел	66300,0	69314,0	75341,0	210956,0	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		5) розроблення проєктів землеустрою з рекультивації (ренатуралізації) порушених земель під сміттєзвалищами	2021-2023 роки	департамент архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства та енергозбереження облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради виконавчі комітети рад територіальних громад	загальний обсяг, у тому числі:	8200,0	8200,0	8200,0	24600,0	відновлення ґрунтового покриву порушених земель, поліпшення стану та продуктивності порушених земель
					державний бюджет	-	-	-	-	
					обласний бюджет	-	-	-	-	
					кошти бюджетів територіальних громад	8200,0	8200,0	8200,0	24600,0	
				кошти небюджетних джерел	-	-	-	-		
		б) проведення робіт з консервації малопродуктивних земель шляхом заліснення	2021-2023 роки	Головне управління Держгеокадастру в Тернопільській області, управління екології та природних ресурсів, Тернопільське обласне управління лісового та мисливського господарства, районні державні адміністрації, районні ради виконавчі комітети рад територіальних громад, землевласники та землекористувачі	загальний обсяг, у тому числі:	5600,0	5600,0	5800,0	17000,0	відновлення природного стану, покращення екологічної стабільності земельних територій внаслідок заліснення
					державний бюджет	-	-	-	-	
					обласний бюджет	-	-	-	-	
					кошти бюджетів територіальних громад	-	-	-	-	
				кошти небюджетних джерел	5600,0	5600,0	5800,0	17000,0		
		7) проведення агрохімічної паспортизації	2021-2023 роки	Тернопільська філія державної установи „Держґрунтохорона”, землевласники та землекористувачі	загальний обсяг, у тому числі:	2633,85	3266,0	3599,34	9499,19	моніторинг ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення з метою своєчасного виявлення змін якісного стану
					державний бюджет	905,85	1123,0	1238,06	3266,91	
					обласний бюджет	-	-	-	-	
					кошти бюджетів територіальних громад	-	-	-	-	

					кошти небюджетних джерел	1728,00	2143,0	2361,28	6232,28	ґрунтів, їх оцінки, відвернення наслідків негативних процесів, розроблення науково обґрунтованих систем землеробства і агротехнологій
Усього за програмою					загальний обсяг, у тому числі:	1406304,1	1532724,5	1615314,0	4554342,5	
					державний бюджет	905,85	1123,0	1238,06	3266,9	
					обласний бюджет	-	-	-	-	
					кошти бюджетів територіальних громад	8200,0	8200	8200	24600	
					кошти небюджетних джерел	1397198,2	1523401,5	1605875,9	4526475,6	

VII. Координація та контроль за ходом виконання програми

Координацію та контроль за ходом виконання програми забезпечує департамент агропромислового розвитку обласної державної адміністрації.

Головне управління Держгеокадастру в Тернопільській області, управління екології та природних ресурсів обласної державної адміністрації, Тернопільська філія державної установи „Держгрунтоохорона” щороку до 15 січня та до 15 липня впродовж терміну дії програми про результати виконання заходів програми інформує департамент агропромислового розвитку обласної державної адміністрації.

Департамент агропромислового розвитку обласної державної адміністрації щороку до 20 січня та 20 липня впродовж терміну дії програми подає узагальнену інформацію про стан та результати виконання програми в розрізі усіх завдань та заходів департаменту економічного розвитку і торгівлі обласної державної адміністрації.

**Заступник директора департаменту
агропромислового розвитку
адміністрації**

Василь КІЧАК

Надія Воскресенська

ІНФОРМАЦІЯ
про наявність осушених земель по Тернопільській області

Назва району	Назва територіальної громади	Площа осушених земель, га
1	2	3
Тернопільський	Байковецька сільська	846
	Бережанська міська	2364
	Білецька сільська	363
	Великобerezовицька селищна	4405
	Великобiрківська селищна	1915
	Великогаївська сільська	2626
	Залозецька селищна	1488
	Збаразька міська	2377
	Зборівська міська	6512
	Золотниківська сільська	7578
	Іванівська сільська	3226
	Козівська селищна	10485
	Козлівська селищна	1886
	Купчинецька сільська	1626
	Микулинецька селищна	4974
	Нараївська сільська	2106
	Озернянська сільська	1740
	Пiдволочиська селищна	1267
	Пiдгаєцька міська	10176
	Пiдгороднянська сільська	1436
	Саранчуківська сільська	2985
	Скалатська міська	5386
	Скориківська сільська	4067
Теребовлянська міська	6970	
Тернопільська міська	467	
Всього по району		89271
Кременецький	Борсуківська сільська	897
	Великодедеркальська сільська	1284
	Вишнівецька селищна	1434
	Кременецька міська	1936
	Лановецька міська	4906
	Лопушненська сільська	845
	Почаївська міська	1175
	Шумська міська	4480
Всього по району		16957

1	2	3
Чортківський	Білобожницька сільська	5762
	Більче-Золотецька сільська	1164
	Борщівська міська	3953
	Бучацька міська	10432
	Васильковецька сільська	2058
	Гримайлівська селищна	2821
	Гусятинська селищна	1399
	Заводська селищна	438
	Заліщицька міська	1387
	Золотопотіцька селищна	4392
	Іване-Пустенська сільська	938
	Колиндянська сільська	571
	Копичинецька міська	1333
	Коропецька селищна	1287
	Мельнице-Подільська селищна	580
	Монастириська міська	9124
	Нагірянська сільська	834
	Скала-Подільська селищна	334
	Товстенська селищна	3893
	Трибухівська сільська	3189
Хоростківська міська	2788	
Чортківська міська	597	
Всього по району		59274
Разом		165502

Василь Кічак

Надія Воскресенська

ІНФОРМАЦІЯ

щодо використання земель, які входять до адміністративно-територіальних одиниць під відкритими розробками, кар'єрами, та відповідними спорудами

Назва територіальної громади	Кількість власників землі та землекори- стувачів	Загальна площа земель, га	Площа земель промисло- вості, га	Площа земель під відкритими розробками, кар'єрами, шахтами та відповідними спорудами, га			
				всього (гр. 6+7+8)	у тому числі		
				дані про землі під торфорозробками, які експлуатують: землі, на яких проводиться розробка торфу, під'їзні шляхи, території органів управління, тобто вся відведена територія, крім відпрацьованих розробок	відкриті розробки та кар'єри, шахти, які експлуатують: землі, які використовуються добувною промисловістю на відкритих розробках, кар'єрах, шахтах крім торфорозробок	інші землі (відпрацьовані розробки та кар'єри; закриті шахти; відвали; терикони, які не експлуатують) – включаючи землі, які не експлуатують у зв'язку з вичерпанням запасів корисних копалин та виведенням з експлуатації шахт	
1	2	3	4	5	6	7	8
Нараївська сільська	6312	14096,8	12,4	28,9	0	28,9	0
Саранчуківська сільська	11118	26996,0	11,2	22,1	0	21,1	1,0
Більче-Золотецька сільська	5395	10415,0	0,2	15,3	0	12,4	2,9
Борщівська міська	29259	41175,6	166,4	47,4	0	36,7	10,7
Іване-Пустенська сільська	5913	8017,6	11,5	21,6	0	17,6	4,0
Мельнице-Подільська селищна	18401	24452,8	19,7	37,0	0	19,8	17,2
Скала-Подільська селищна	9897	18388,0	64,8	98,8	0	69,7	29,1
Бучацька міська	31583	52326,0	179,3	45,6	0	26,0	19,6
Золотопотіцька селищна	12060	16007,0	8,5	26,8	0	13,2	13,7
Трибухівська сільська	6887	11879,0	3,2	20,0	0	4,0	16,0

1	2	3	4	5	6	7	8
Васильковецька сільська	9845	17019,0	18,2	13,1	0	5,3	7,8
Гримайлівська селищна	12014	33076,8	15,9	29,7	0	8,0	21,7
Гусятинська селищна	14040	24677,5	82,5	78,4	0	12,2	66,2
Копичинецька міська	12428	17107,7	50,5	9,2	0	2,7	6,5
Хоростківська міська	14319	18457,7	95,2	3,0	0	3,0	0
Заліщицька міська	28681	35041,0	54,5	53,5	0	39,6	13,9
Товстенська селищна	21062	33854,8	33,1	27,1	0	19,3	7,8
Вишнівецька селищна	20897	32144,0	19,5	9,6	0	5,9	3,7
Збаразька міська	32399	59102,1	126,0	148,0	0	91,6	56,5
Залозецька селищна	11830	24771,0	36,1	34,3	0	28,7	5,6
Зборівська міська	24260	46668,0	43,1	12,0	0	7,7	4,3
Озернянська сільська	8671	16772,0	3,1	2,0	0	0	2,0
Козівська селищна	26442	42886,0	84,8	40,1	0	7,2	32,9
Козлівська селищна	4512	9562,0	31,6	6,3	0	6,3	0,0
Купчинецька сільська	4388	9760,0	12,0	6,9	0	2,8	4,1
Лопушненська сільська	7169	14388,0	10,7	3,2	0	1,2	2,0
Почаївська міська	17168	21754,0	23,7	3,4	0	3,0	0,4
Борсуківська сільська	7229	15260,3	78,9	119,1	117,7	0	1,5
Лановецька міська	24172	47956,3	94,7	114,4	26,5	32,1	55,8
Коропецька селищна	6433	8667,0	3,4	2,0	0	0	2,0
Монастириська міська	24094	47148,0	50,2	56,4	0	51,1	5,3
Підволочиська селищна	16298	35035,0	59,8	37,3	0	32,2	5,1
Скалатська міська	12861	22420,0	79,4	60,7	0	60,7	0
Скориківська сільська	10538	26271,0	11,7	27,2	0	7,7	19,5
Підгаєцька міська	19651	47443,4	26,3	13,2	0	4,0	9,2
Золотниківська сільська	10122	28425,0	12,5	20,1	0	13,0	7,1
Іванівська сільська	4679	10956,0	0,3	3,0	0	2,0	1,0
Микулинецька селищна	17896	23989,0	110,3	30,6	0	12,9	17,7
Теребовлянська міська	25878	44048,0	108,2	46,1	0	40,1	6,0
Байковецька сільська	10011	17260,0	35,8	19,6	0	10,7	8,9
Білецька сільська	8370	13701,0	101,7	42,6	0	21,0	21,6

1	2	3	4	5	6	7	8
Великобerezовицька селищна	9498	17685,3	94,6	4,0	0	0	4,0
Великобiрківська селищна	4178	6563,0	14,7	8,2	0	2,2	6,0
Великогаївська сільська	6740	14096,0	20,9	34,5	0	14,9	19,6
Пiдгороднянська сільська	6467	12347,0	11,5	16,0	0	0	16,0
Бiлобожницька сільська	12180	27046,6	44,9	44,4	0	11,6	32,8
Заводська селищна	5743	9068,8	78,5	17,0	0	0	17,0
Колиндянська сільська	7736	15566,5	59,8	7,5	0	0	7,5
Нагiрянська сільська	9074	18058,8	43,8	16,0	0	0	16,0
Великодедеркальська сільська	8104	16467,5	11,2	8,5	0	0	8,5
Шумська мiська	25093	63251,5	24,0	372,4	86,3	2,5	283,6
Бережанська мiська	17776	24077,8	60,0	46,8	0	19,3	27,5
Кременецька мiська	36320	52300,3	158,0	39,2	0	26,8	12,4
Тернопiльська мiська	25969	16720,0	467,9	10,5	0	4,0	6,5
Чорткiвська мiська	15993	15099,0	107,4	31,7	0	10,0	21,7
Всього по областi	796053	1362625	3188,1	2092,6	230,5	872,7	989,1

Василь Кiчак

Надiя Воскресенська

Додаток 3
до програми
(розділ IV)

Прогнозні показники щодо внесення органічних добрив

тис. тонн (у поживних речовинах)

Назва району	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кременецький	21,9	22,1	22,2
Тернопільський	181,4	185,2	190,0
Чортківський	42,2	42,7	43,3
Всього по області	245,5	250,0	255,5

Додаток 4
до програми
(розділ IV)

Прогнозні показники щодо внесення мінеральних добрив

тис. тонн (у поживних речовинах)

Назва району	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кременецький	18,1	18,2	18,3
Тернопільський	52,3	52,5	52,7
Чортківський	41,1	41,3	41,5
Всього по області	111,5	112,0	112,5

Додаток 5
до програми
(розділ IV)

Прогнозні показники щодо вирощування сидеральних культур

тис. га

Назва району	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кременецький	1,9	2,1	2,3
Тернопільський	7,7	8,1	8,6
Чортківський	5,1	5,5	6,0
Всього по області	14,7	15,7	16,9

Василь Кічак

Надія Воскресенська

Додаток 6
до програми
(розділ IV)

ЗАВДАННЯ
щодо агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення у Тернопільській області
на 2021-2023 роки

Назва району	Назва територіальної громади	2021 рік			2022 рік			2023 рік		
		площа обстеження, тис.га	фінансування, тис.грн		площа обстеження, тис.га	фінансування, тис.грн		площа обстеження, тис.га	фінансування, тис.грн	
			державний бюджет	небюджетні джерела (власники земельних ділянок)		державний бюджет	небюджетні джерела (власники земельних ділянок)		державний бюджет	небюджетні джерела (власники земельних ділянок)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Чортківський	Васильковецька сільська							3,3	79,33	151,31
	Гримайлівська селищна							5,6	134,62	256,76
	Гусятинська селищна							6,1	146,64	279,69
	Копичинецька міська							2,7	64,91	123,80
	Хоростківська міська							3,6	86,54	165,06
	Заліщицька міська							3,4	81,74	155,89
	Товстенська селищна							5,3	127,41	243,01
	Коропецька селищна					1,5	33,69	64,29		
Монастириська міська					3,5	78,61	150,01			
Кременецький	Вишнівецька селищна				7,0	157,22	300,02			
	Кременецька міська	6,0	120,78	230,40						
	Лопушненська сільська	2,0	40,26	76,80						
	Почаївська міська	2,0	40,26	76,80						
	Борсуківська сільська	4,0	80,52	153,60						
	Лановецька міська	6,0	120,78	230,40						
	Великодедеркальська сільська				5,0	112,30	214,30			
Шумська міська				10,0	224,60	428,60				

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тернопільський	Збаразька міська				16,0	359,36	685,76			
	Залозецька селищна	2,0	40,26	76,80						
	Зборівська міська	3,0	60,39	115,20						
	Озернянська сільська	2,5	50,33	96,00						
	Козівська селищна	5,0	100,65	192,00						
	Козлівська селищна	5,0	100,65	192,00						
	Купчинецька сільська	2,0	40,26	76,80						
	Скориківська сільська	3,0	60,39	115,20						
	Підгаєцька міська				7,0	157,22	300,02			
	Золотниківська сільська							5,6	134,62	256,76
	Іванівська сільська							5,2	125,01	238,42
	Микулинецька селищна							3,6	86,54	165,06
	Теребовлянська міська							7,1	170,68	325,54
	Тернопільська міська	2,5	50,33	96,00						
Разом	45,0	905,85	1728,0	50,0	1123,0	2143,0	51,5	1238,06	2361,28	

Василь Кічак

Надія Воскресенська

РОЗРАХУНОК
потреби у вапнуванні орних земель у Тернопільській області на 2021-2023 роки

Назва району	Назва територіальної громади	Обсяги вапнування (рН≤5,5), га	Загальна вартість затрат, грн	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
				га	вартість, грн	га	вартість, грн	га	вартість, грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чортківський	Білобожницька сільська	3213,65	10568516	1010,01	3321534	1055,91	3472512	1147,73	3774470
	Більче-Золотецька сільська	582,74	1897828	183,13	596460	191,48	623572	208,13	677796
	Борщівська міська	2145,35	7605446	674,25	2390283	704,9	2498932	766,2	2716231
	Бучацька міська	8311,63	25374829	2612,22	7974946	2730,97	8337444	2968,44	9062439
	Васильковецька сільська	1156,74	2803806	363,55	881197	380,07	921250	413,12	1001359
	Гримайлівська селищна	923,44	2498423	290,22	785218	303,42	820911	329,8	892294
	Гусятинська селищна	2889,99	7261490	908,28	2282182	949,57	2385918	1032,14	2593390
	Заводська селищна	765,18	2205595	240,50	693188	251,41	724695	273,27	787712
	Заліщицька міська	1454,55	4613871	457,15	1450074	477,92	1515986	519,48	1647811
	Золотопотіцька селищна	1593,20	4787329	500,72	1504590	523,48	1572979	569	1709760
	Коліндянська сільська	2040,50	5794626	641,30	1821167	670,45	1903949	728,75	2069510
	Копичинецька міська	1535,30	4384032	482,53	1377838	504,45	1440468	548,32	1565726
	Мельнице-Подільська селищна	152,03	612117	47,78	192380	49,95	201124	54,3	218613
	Монастирська міська	2604,70	7202125	818,62	2263526	855,83	2366412	930,25	2572187
	Нагірянська сільська	2635,46	8162776	828,28	2565444	865,94	2682055	941,24	2915277
	Скала-Подільська селищна	525,44	1722901	165,13	541483	172,65	566096	187,66	615322
	Товстенська селищна	2001,80	6546039	629,13	2057326	657,74	2150842	714,93	2337871
	Трибухівська сільська	3044,91	8810724	956,97	2769085	1000,47	2894952	1087,47	3146687
	Хоростківська міська	1866,48	4560391	586,61	1433266	613,27	1498414	666,6	1628711
Чортківська міська	1911,29	6474413	600,70	2034816	627,99	2127307	682,6	2312290	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Кременецький	Вишнівецька селищна	2188,90	5488172	687,94	1724853	719,21	1803257	781,75	1960062
	Кременецька міська	464,89	1216848	146,11	382438	152,75	399821	166,03	434589
	Лановецька міська	131,06	297017	41,18	93347	43,07	97592	46,81	106078
	Лопушненська сільська	587,64	1455289	184,67	457377	193,09	478166	209,88	519746
	Почаївська міська	190,40	520585	59,84	163613	62,56	171049	68	185923
	Шумська міська	1322,66	4021778	415,69	1263988	434,59	1321441	472,38	1436349
Тернопільський	Байковецька сільська	206,64	479495	64,94	150699	67,9	157548	73,8	171248
	Бережанська міська	1354,39	3440334	425,66	1081248	445,02	1130395	483,71	1228691
	Білецька сільська	252,70	635267	79,42	199656	83,03	208730	90,25	226881
	Великобerezовицька селищна	2967,30	7840254	932,58	2464080	974,97	2576083	1059,75	2800091
	Великогаївська сільська	305,06	714350	95,88	224510	100,23	234715	108,95	255125
	Залозецька селищна	354,90	908651	111,54	285576	116,61	298557	126,75	324518
	Збаразька міська	750,58	1860670	235,89	584782	246,62	611363	268,07	664525
	Зборівська міська	1861,37	4689727	584,99	1473915	611,6	1540910	664,78	1674902
	Золотниківська сільська	2690,16	6360696	845,47	1999075	883,91	2089943	960,78	2271678
	Іванівська сільська	636,30	1488079	199,98	467682	209,07	488940	227,25	531457
	Козівська селищна	6427,40	16816630	2020,04	5285226	2111,86	5525464	2295,5	6005940
	Козлівська селищна	574,96	1386966	180,71	435904	188,91	455717	205,34	495345
	Купчинецька сільська	1192,10	3041340	374,66	955849	391,69	999298	425,75	1086193
	Микулинецька селищна	512,18	1181139	160,96	371216	168,29	388088	182,93	421835
	Нараївська сільська	708,95	1715282	222,81	539089	232,94	563592	253,2	612601
	Озернянська сільська	761,60	1888248	239,36	593448	250,24	620425	272	674375
	Підволочиська селищна	678,30	1536988	213,18	483054	222,87	505010	242,25	548924
	Підгаєцька міська	3830,10	10189501	1203,75	3202415	1258,46	3347979	1367,89	3639107
	Підгороднянська сільська	502,82	1338774	158,04	420757	165,21	439883	179,57	478134
	Саранчуківська сільська	123,20	327736	38,72	103002	40,48	107685	44	117049
Скалатська міська	578,90	1390165	181,94	436908	190,21	456769	206,75	496488	
Теребовлянська міська	2095,10	4838812	658,46	1520770	688,39	1589895	748,25	1728147	
Разом		75604,94	210956070	23761,49	66300480	24841,65	69314133	27001,80	75341457

Василь Кічак

Надія Воскресенська